

UNA ILLA

TAS-74 (1)

(de notarus i alta listone)

1950

No sabien on eren. Devia fer mitja hora, -més, ben bé tres quarts, - que rodaven. Havien sortit de la ciutat, però, per on?

- Per Can Tunis, - assegurà Carles. - No heu vist l'Hipòdrom?

- No, que era per Pedralbes, - dictaminà en Satic. I els altres rigueren. Les xicotes ^{també} van fer unes grans rialles, i en Llobet, que conduïa el Fiat, decidí que valia més seguir endavant fins que trobessin un fanal, o un rètol, o una casa a qui preguntar. No estava segur, però, que encara seguissin la carretera. Hi havia ^{massa} molts sots, i els sotracs feien sacsejar, entre gatzara, les noies que seien, més o menys ben aconduïdes, damunt els genolls dels dos minyons que anaven a l'interior del cotxe. Al costat del conductor, entenimentada, seia Cleopatra.

Realment, fer el Parsifal una nit de Carnaval, havia estat una pensada sublim de l'empresari del Liceu. L'intermedi era una temptació massa forta, ~~però~~ ^{van} abandonar Amfortes i la seva nafra, Klingsor ^{en} el seu castell màgic, les noies-flors, Kundry, el foll il·luminat del Gral, els encisos del Divendres Sant i tota la resta, ^{per} a anar-se'n a passar una estona més divertida a l'Edèn, on el ball de disfresses estava en tot el seu esplendor. En Llobet aquell vespre havia anat sol al teatre, i duïa l'automòbil familiar. Anar a donar una volta per la ciutat adormida en aquell artefacte solemne i veloç era un atractiu al qual, per llur costat, no saberen resistir gaire les noies amb les quals, en entrar al music-hall, havien topat els tres minyons de frac i copalta. Fanny, una franceseta de les revistes del Principal, anava disfressada de Manon i volia divertir-se com el seu ~~il·lustre~~ il·lustre model. La Trini era ~~una~~ fidel també als seus orígens, i anava vestida de gitana de fantasia, fent el salt, en aquella nit de gatzara tradicional, al fabricant de Sabadell que pagava el lloguer del seu piset del carrer de Muntaner. I Cleopatra...

- ¿Com és que se t'ha acudit vestir-te de reina d'òpera? - li preguntava en Satic, tot desprenent-se de les efusives tendreses de Trini.

Però ella no contestava. I Fanny, que només coneixia de vista d'aquella nit ^{la seva} ~~la seva~~ companya d'excursió, no en sabia gaire cosa més que l'altra noia.

Havien ballat una bona estona. Junts, havien destapat ~~quatre~~ quatre ampolles de la Vidua. Després, havien estat a un reservat de can Martin, menjant-se una "poularde à la crème" que havia exigít la franceseta. Com que al Liceu encara durava el Parsifal, i no era qüestió de tornar a casa abans d'hora, en Satic va proposar després d'enfilarse al Fiat dels Llobet - justament estava parat davant del restaurant - i d'anar a donar un tomb pel Parc, com si haguessin fet un bateig.

Seguiren el Parc, el Passeig de Sant Joan, la Diagonal, el Passeig de Gràcia, altra vegada la Rambla. Pujaren pel Paral·lel fins a la Plaça d'Espanya, i per Sans anaren fins a la Bordeta. Sense saber com, es trobaren a Sarrià i donaren més tard la volta per darrera d'Horta fins a Sant Andreu. Tornaren al centre de la ciutat. ¿Per quin costat n'havien sortit, una altra vegada? Els vapors del xampany i la digestió de la poularde els barrejaren els records, i havien passat per tants indrets, que ja no sabien en quina direcció es trobaven. Lluny de Barcelona, sens dubte. ¿No havia parlat Carles Salvans d'anar fins a l'American Lake, de Gavà? Devien estar pel camí, doncs. Però en Llobet assegurava que havien travessat el Besòs pel costat de Santa Coloma. I en Satic, distret amb la falsa gitana que tenia a la falda, n'havia fixat en res, però assegurava que allò devia ser Sant Just Desvern.

Van seguir una estona, entre rialles i remor de besos dels quatre que s'amuntegaven als seients del darrera. No trobaven res. Ni un rètol indicador, ni una casa, ni un llum. El motor féu un soroll estrany, com si s'engargussés, i al cap d'uns moments va relentir la marxa i es va parar.

- Bo! ¿Què tindrà, ara, aquest traste? - rondinà en Llobet.

Li feia mandra de baixar i d'haver de potinejar els dintres misteriosos d'aquell mecanisme. Fet i fet, no hi entenia res. Va extirpar-se amb dificultat del darrera del volant i, dret al davant del capot de l'automòbil, començà a forfollar.

- Ep! Algú de vosaltres sap de què va, això?

En Satic va treure el cap del darrera de la Trini per a dictaminar:

- Es una pana.

- Això ja ho sé. Però pana de què?

- Pana. Vol dir que el carretó no camina. Ves a saber per quines

3.

raons. Són molt complicades, aquestes ^{Tas-74(4)} ~~coses~~ ^{maquinaries}. Hi ha tantes peces com a un rellotge. A l'Hispano de casa, mai no he gosat destapar-li el motor. Busca bé.

- I tu, Carles, no hi entens res, tampoc?

En Salvans s'havia mig endormiscat, indiferent als atacs de la francesa. Va tenir, però, esma de contestar:

- Ni cinc. Has mirat les bugies?

- Però si s'ha parat en plena marxa! No es pas que no arrenqui.

- Doncs l'oli. Mira si hi ha oli.

La investigació només serví per a tacar-se la pitrera de la camisa planxada. Sí, hi havia oli, i així ho anuncià en Llobet als seus companys

- I aigua? Ja tens aigua al radiador?

Amb un drap descargolà el tap niquelat que figurava un llebrer en plena cursa. També hi havia aigua.

- Ja t'ho diré. Això és que el gicleur està embussat. Es una de les panes més complicades. S'ha de treure el gicleur i bufar-lo perquè es destapi, - dictaminà Carles Salvans, més desvetllat.

- Doncs, apar, ja que hi entens tant, vina a mirar-ho tu mateix! - explotà l'amo del vehicle.

Un darrera l'altre, anaren sortint del Fiat. Les mosses, ^{cobrint} ~~abrigant~~ se els vestits de fantasia ^{amb} ~~sota~~ els abrics - només era de pell el de la Trini, i havia estat l'argument més poderós del fabricant de Sabadell per a assegurar-se una fidelitat hipotètica de la falsa gitana -. Els homes, amb el copalta de gairell, amb els gavanys negres i els tapaboques de seda ~~blanca~~ que amagaven el coll d'aletes i la corbata blanca. Van agrupar-se a l'entorn del capot aixecat i, amb llumins encesos, intentaren d'explorar les profunditats del motor. El "gicleur" estava molt amagat, es veia, i Salvans aviat abandonà la seva teoria. Una veu burleta preguntà:

- Ja heu mirat si hi ha benzina? Perquè em sembla que, ^{quan} ~~si~~ no n'hi ha, també es paren els automòbils.

Era Cleopatra, que no s'havia mogut de la banqueta del davant.

- Tens raó, noia! Mira-ho, Satic.

Havien oblidat la tradicional convenció de no esmentar els cognoms quan anaven amb mosses de compromís. Satic no va pas protestar-ne. Amb pe-

nes i treballs va descobrir l'orifici d'entrada del carburant, va descollar-ne la tapadora i introduí un bastonet que hi havia guardat per a aquestes exploracions. El bastonet arribà fins al fons del dipòsit i en sortí, ben eixut.

- Ni una gota!

- Quina pega! Pana de pobre!

- Ja estem ben frescos! Com sortirem d'ací, ara?

- Haurem de cercar algun garatge. Al poble de més a prop bé deura haver-n'hi algun. On un telèfon, per avisar que ens vinguin a remolcar.

- I on vas a trobar-ho, tot això?

Llobet va donar una mirada al seu entorn i comprovà que, efectivament no es veia en tot el redol una casa ni cap indicatiu pròxim o llunyà d'habitació. Garatges i telèfons semblaven coses imaginàries, en aquell indret. ¿On diantre devien estar?

- Estic segur que estem a prop de Gavà, - tornà a proclamar en Salvans - Hem sortit per Can Tunis, no falla.

Però també podien haver sortit per Pedralbes, o per Santa Coloma, o per la Rabassada. No hi havia lluna, i la celèstia ~~deixava~~ no més deixava endevinar una tofa d'arbres i unes muntanyoles llunyanes. De poble, ni rastre. I ¿cap a on devia caure Barcelona?

- Estem ben cuits. Ens haurem de quedar aquí fins que surti el sol.

- Això vos altres, - protestà la Trini. - I si demà al meu senyor se li acut de venir en el primer tren? No seria pas la primera vegada! Hi hauria un daltabaix! No vull ni pensar-hi!

Tampoc no volia pensar Ramon Llobet en el sagramental que s'armaria a casa seva si, en llevar-se el pare, constatava que havia desaparegut el seu noi amb el Fiat. Sobretot l'automòbil! Tant que li ^{recava} costava de deixar-lo agafar al seu noi, quan aquest sortia sol! I que a les nou no estigués al despatx! A final de mes, hi hauria retallada al sou. I si només fos això, rai!

Llevat d'en Sato, que semblava resignat amb l'aventura, els altres estaven excitats. Les noies, sobretot, protestaven. Adhuc Cleopatra, que sense moure's de dintre el vehicle, cobria de sarcasmes la seva parella, tan inepte en matèries d'automobilisme. Calia fer alguna cosa. Anar tot caminant a cercar un garatge, un poble, un telèfon: el que fos.

Com que, fet i fet, el cotxe era dels Llobet i Ramon es sentia, als seus ulls i també als dels altres, responsable de l'expedició, va decidir-se a caminar, carretera enllà - però ja estaven ben segurs que allò tan ple de sots era una carretera? - fins que topés amb algú capaç de donar-los un cop de mà. El seu heroisme era tan notori, que fins la Trini s'entendria i s'oferí a acompanyar-lo.

- Molt ~~no~~ serà que no trobem un carro de verdures que vagi a Barcelona, - va explicar la noia. - O un pagès que vagi en bicicleta.

- A aquesta hora? - interrompé, incrèdula, Cleopatra.

- No en facis cas. Els pagesos es lleven molt de matí.

Els exploradors no van haver de fer gaires passes. Tammateix, ni carro ni bicicleta es ~~fan~~^{feren}/visibles en la mitja claror que els fars encara donaven. Era un home. Un home que anava a peu.

- A l'últim, veiem algú! - exclamà la Trini. - Però `la joia es transformà aviat en sorpresa. La persona que venia pel camí, dirigint-se cap al vehicle, no semblava pas cap pagès. No era pas la silueta cepada, embolicada en tapaboques i amb ~~l'orella~~ la gorra fins a les orelles que haurien esperat. Des del seient ~~del~~ davanter del Fiat, Cleopatra féu el seu comentari:

- Una altra màscara! Només faltava ell. Ara sí que podríem fer un ball!

- Per balls estem! - rondinà en Salvans, dret al costat de la portella, mentre veia apropar-se i arribar ~~fins~~ a l'altura d'en Llobet i la Trini el nou vingut. - I de què deu anar disfressat, aquest feligrès?

La Trini, que pensava la mateixa cosa, no gosà fer la pregunta a l'interessat. Sense entretenir-se massa a examinar el vestit complicat - túnica vermella llarga, sandàlies obertes i una mena de diadema que semblava d'or i devia ser de cartó daurat - va envestir la màscara.

- Bona nit, senyor. Voldria fer el favor de dir-nos on ens trobem?

- Ja veurà: ens hem perdut i voldríem tornar a Barcelona, - intervingué Ramon Llobet.

- ~~Diga~~^{Digues}-li que hem acabat la benzina. ¿No sap pas si hi ha un garatge per aquí a la vora? - va dir al seu torn en Satic, que s'havia apropiat ~~ala~~
grup. parella exploradora.

L'home de la túnica vermella s'havia aturat. La seva cara greu, emmarcada per una barba rossenca, s'immobilitzà en resseguir amb els ulls el

grup que l'interpel.lava.

- Què voleu? Què us passa? - pronuncià, al capdavall. La seva veu era profunda, harmoniosa, però tenia un to sever que féu estremir un xic la fal-sa gitana.

- Ja li ho he dit - contestà Ramon Llobet, que seguia tenint el senti-ment de la seva responsabilitat.- Aquests amics i jo, que hem sortit a fer un passeig i ens hem quedat sense benzina. Si vostè ens pogués indicar on trobaríem benzina... Bé hi deu haver un poble, per aquí a la vora?

- No pot dir-nos on som? - insistí la Trini.- Deu venir d'un ball de disfresses, vostè, oi? No deu ser gaire lluny...

Era la dona pràctica, que sabia fer ràpides deduccions i que coneixia els homes. I aquell no devia pas donar-se vergonya d'haver fet una francesi-lla. Ja era humor, però, d'anar-se'n a peu, carretera enllà, a les fosques, sense ni posar-se ni un abric al damunt d'aquella ridícula ~~disfressa~~ vesti-menta. De què devia anar vestit? Podia fer parella amb aquella altra beneita, la Cleopatra, que s'estava ben repapada a l'auto mentre ella s'escarrassava per sortir del compromís!

- No sé de què em parreu,- dictaminà la disfressa.- Sou a Collèn.

- Com diu? Collèn? On és això? No n'he sentit mai a parlar. Es un poble? De quina banda de Barcelona? Cap a Sant Just Desvern, oi? - insistia, fidel al seu instint d'orientació en Satic.

- Collèn ha dit? No, no em sona... Es lluny d'aquí, el poble?

Aquestes preguntes de Ramon Llobet no pertorbaren la solemnitat de l'ho-me de la barba rossenca. Només es dignà aclarir:

- Collèn és una illa. Es la nostra illa.

L'acudit féu riure els dos xicots. Com que sentia la necessitat d'es-vair una certa inquietud - menys, un vague malestar - que començava a sen-tir, complicat amb el pensament del fabricant de Sabadell, la Trini va riu-re també. S'apropaven al grup la franceseta i en ^{Salvans/} Satic. Displiscent, per bé que també interessada, Cleopatra es dignà ~~també sortir~~ al capdavall sortir del Fiat. Ara formaven una pinya entorn del desconegut i es sentien ben disposats a discutir les seves afirmacions.

- Perdoni,- s'esforçà en articular en Satic,- però no em negarà que té gràcia, això que ens diu. Una illa és un tros de terra voltat de mar per

tots costats, oi? I nosaltres hem vingut en auto, i per ~~terra~~ carretera.

- El Carnestoltes no és pas el dia dels Innocents, - va refermar la Trini. - Ara, que si vostè vol fer barrila, nosaltres ja comencem d'estar-ne una mica cansats. Voldríem anar a fer nones, sap?

- Apa, sigui amable i digui'ns si podem trobar benzina per aquí a la vora! - intervingué, persuasiva, amb el seu accent francès, la Fanny.

- Torno a dir-vos que no sé de què em parleu. M'heu preguntat ~~six~~ on us trobàveu i us ho he dit. Us ho repeteixo. Sou a Collèn, a la illa Collèn

- Que és una de les illes Britàniques, o de les Medes? - plaguejà en Salvans.

- Es la nostra illa, i prou!

La conversa s'hauria allargat molt més, i la discrepància no semblava pas en camí d'aplanir-se, si no hagués estat que sorgien per tots costats una colla de galifardeus, disfressats si fa no fa com l'home de la diadema, i que, sense esma de lluitar - i què haurien fet contra tanta gent? potser eren una dotzena - els tres minyons van decidir-se a seguir la broma, per pesada que fos. Les noies van resistir més, i la Trini es debaté amb tota energia mentre dos homenassos s'apoderaven d'ella. Fanny, refiada en la victòria final de les gràcies femenines, només féu unes posturetes i uns planys melodiosos. I Cleopatra, que volia fugir, es trobà tan sorpresa quan vege que el Fiat havia desaparegut, com per art d'encantament, que la seva fúria ~~es desbordava~~ ^{es limità a} uns quants crits i unes contorsions violentes del seu cos ben dibuixat pel vestit.

x x x

Els vapors del xampany i els licors potser s'havien esbravat, però ~~en~~ Ramon Llobet trobava que li era una mica difícil coordinar les seves idees. Estirat damunt la palla, lligat de mans i de peus, considerava amb un invencible estupor una ombra grotesca que sabia que era el seu copalta, posat delicadament al seu costat. El frac estava tot matxucat, i els faldons se li atravesaven sota l'abric. ~~El llacet~~ ^{El llacet} blanc se li havia desfet. Adolorit per la postura, intentava de trobar una significació a la seva aventura. Què era aquella gent que s'havia llençat damunt d'ell i els seus acompanyants? Bandolers? Lladres de camí ral? L'explicació, en ple segle XX, semblava absurda. D'ençà que havien desaparegut les darreres diligen-

cies, amb els guàrdies civils i els mossos d'esquadra que patrullaven pels camins, l'ofici havia deixat d'ésser possible. Només existia el record un ric romàntic dels vells caps de banda, però es feia molt difícil de lligar aquest record amb la figura de l'home de la túnica vermella - que era indubtablement el capità de la colla que els havia assaltat i fet presoners. Presoners, però, per qué? Amb els colzes va tocar-se el pit. Sí, a una banda hi havia la cartera de seda, molt prima, però on encara hi havia un parell de bitllets. I a l'altre, ~~enxaxat~~ a la butxaca de l'armilla de piqué, duia el Longines d'or extraplà, present del seu padri, el fabricant Llopart. Les perles de la camisa, els botons de platí dels punys... No, no li havien tocat res. Va sentir una veu, no massa lluny - dintre de la mateixa estança, en tot cas, on l'havien posat, i que tant podia ser una pallissa de masia com una barraca isolada.

- Qui hi ha, per ací?

- Ets tu, Sante?

- Jo mateix. I en Carles, no és aquí?

- Em penso que sí, i que ens han llençat aquí dintre tots tres. Tu, Salvans! Contesta!

Una veu endormiscada va sortir d'un altre angle de l'obscuritat.

- Sí... Què voleu?

- T'havies adormit?

- Què volies que fes? I vosaltres?

- Jo penso.

- I què en treus?

- Per ara res. Ho enteneu, vosaltres, això que ens passa?

- No. Per això m'havia adormit. Per veure si ~~havia~~ estava somniant.

Voleu dir que ara estic despert?

- No en sé res. No em puc pessigar, perquè tinc les mans lligades.

Però tinc una cama adormida, i això em penso que vol dir que no somio.

- I les mosses?

- Què sé jo? Deuen estar a una altra barraca. Es la presó, això?

- Quines coses de dir! - protestà en Llobet.- La presó! De quin sant ens hi haurien dut!

- Tu hi has estat mai?

- Mai! Es clar!

- I doncs com ho saps?

- Però a la presó hi duen els lladres, els assassins, els revolucionaris, els que tiren bombes... què sé jo!

- Potser a Collèn hi duen els nois de casa bona. Ves a saber...

- Val més que tornis a dormir, em sembla.

- No discutiu a la pocalolta, - intervingué en Satic, més pacífic. - Expliqueu què us ha passat. Què heu vist, quan us han dut ací?

- Psst! No crideu tant! - recomanà en Llobet. - Què t'ha passat, a tu? Què t'han dit?

- No sabia pas explicar-ho. Tot era a les fosques, però m'ha semblat que els dos sapastres que m'havien agafat em portaven a una mena de sala molt gran, on hi havia molta gent...

- Homes i dones, oi?

- Sí, i tots vestits d'aquella manera estranya, que semblava que fessin l'Aida. I al mig hi havia aquell home de la barba.

- Es veu que és el que mana.

- Per mi, aquesta gent devia donar un assalt a una torre de per aquí i se'ls ha acudit de fer-nos aquesta broma tan pesada... - interrompé en Salvans.

- No ho sé pas. En tot cas, amb mi han estat molt seriosos. M'han preguntat què feia, de què treballava, com vivia, qui eren les dones que venien amb mi...

- Què els hi has contestat? Era el de les barbes que feia aquelles preguntes, oi?

- Sí, però també hi havia una dona, que semblava jove, i que no parava de preguntar detalls de la meua vida... Jo he procurat sortir-me del pas com he pogut. Ves perquè els havia d'explicar coses del despatx, i de casa.. I de la Trini i les altres xicotes, què volien que els digués?

- A mi també m'han preguntat igual. Per això precisament pensava que no fossin gent bromista que volien prendre'ns el pèl. Era com si ens coneguessin de tota la vida, com si em demanessin comptes de tot: de si em faig tres vestits cada temporada, d'allò de la Mariona, de si a la fàbrica treballen tantes dones i no sé quants aprenents, que guanyen una pesseta cada dia, mentre jo me'n patejo uns quants centenars...

- Tot un sermó. A mi igualment. Però no crec pas que ens coneguessin.

- insistí en Satic.- No era difícil d'endevinar qui érem i d'on veníem, amb aquests vestits i la companyia que dúiem...

- I l'automóbil! - es planyé Ramon Llobet.- Què en deuen haver fet, del Fiat?

- Penses que ens han agafat per fer-lo fonedís? - preguntà Salvans.

- No ho sé pas. Si són lladres, ¿com és que no ens han pres res del que dúiem al damunt? Ei, almenys a mi, no m'han tocat ni el rellotge. I a vosaltres?

- Si no me l'han pispat sense que me n'adonés, no,- contestà en Satic. I fent un esforç, s'assegurà que els objectes de valor ~~estaven~~ estaven tots a lloc. No, no m'han pres res, tampoc.

- A mi tampoc,- ~~contestà~~ corroborà l'altre.

- Voleu dir, doncs, per què ens hauran agafat? Potser volen demanar rescat a les nostres famílies? Abans ho feien així...

- Em temo que el meu pare no donaria ni cinc per mi. - Era en Satic, esceptic com sempre, que parlava.

- El meu potser sí. Però cada dia m'ho hauria de sentir! I trobo que l'aventura ^{resultaria} ~~ens exposaria~~ ridícula...- digué Carles Salvans.

- Val més que sigui ridícula que tràgica, em sembla,- conclogué Ramon Llobet. I l'afirmació va glaçar l'atmosfera, ja bastant freda, d'aquella fosca estança.

x x x

Cleopatra s'havia assegut a terra, damunt l'abric. No es feia gaires il·lusions sobre l'estat que quedaria el vestit de disfressar, quan acabés tot allò. Havia hagut de deixar vint duros de garantia a la modista, i qui sap quants se n'hi quedarien, per a ^{sargits} ~~reparacions~~ remunta i tintoreria. I els estrips i taques eren encara "peccata minuta". Què podia passar-li, encara? Havia sortit de casa decidida a córrer una aventura, i val a dir que no es podia pas queixar: tenia aventura. Quantes vegades s'ho havia promès ella mateixa! Una nit es decidiria a conèixer què era aquella vida que tantes vegades havia sentit ponderar: la vida de les noies alegres, que es repartia entre els sopars, els cabarets i les sortides turbulentes amb senyors de ~~preu~~ ^{preu}. Al capdavant, no era ella una perduda? Valia la pena, doncs, d'aprofitar-se dels aventatges que aquesta situació reporta. Estar-se morfonent a casa setmanes i setmanes, sabent que en Genís estava amb la dona i els fills,

fent la comèdia de la fidelitat, mentres ella ho havia deixat tot, família i casa, per a seguir-lo, era una cosa insostenible. Prou que ho veia, també, que un dia en Genís se'n cansaria, d'ella i de la doble vida que havia de dur. I feia temps que havia endevinat que, de les prometes que li va fer, aquelles setmanes de febre, a Girona, no en sostindria cap. Prou li havia jurat ell que, si ella volia seguir-lo, ho abandonaria tot i que, tots dos sols, començarien una nova vida. Primer, a Barcelona. Però d'allà se n'anirien a l'estranger, posant l'abisme de la distància i de l'escàndol entre ells i les ~~situacions~~ ^{posicions} que abandonaven. Només s'havia complert la primera part del programa. Ella havia fugit de casa seva, només deixant quatre ratlles per al pare i els germans - ¿s'havien preocupat gaire de cercar-la? l'honor ofès, la dignitat ultratjada del nom els havia estat, a tots tres, una fàcil excusa per a abandonar-la a la seva sort. Devien pensar que un dia prou s'humiliaria ella per a demanar de nou un recó a la llar. Aquell dia ja passarien comptes, devien pensar.- S'havien instal·lat en un piset a l'Eixample - a la banda esquerra, on no era tan fàcil de trobar-hi coneguts de les famílies - i, al cap d'uns quants dies d'embriaguesa, ell se n'havia tornat cap a Girona. "Per a liquidar definitivament la situació", és clar. Però a aquell viatge n'havia seguit un altre, i un altre, i molts més, i ella prou comprenia que la situació s'havia estabilitzat definitivament. En Genís venia molt de tard en tard. Potser encara l'estimava. Als homes els agrada de variar. Però ella ja només era l'amistançada, la dona que mantens i ha d'estar tothora a la teva disposició. Quan ho pensava, es revoltava. No podia ser que aquella passió d'un dia, aquelles prometes, aquell deliri de dues ànimes i dos cossos que es descobrien fets l'un per l'altre s'haguessin esbravat per a esdevenir aquesta rutina d'ara, aquesta sòrdida situació d'una noia perduda que tenia un "fulano", d'un senyor casat que ~~mantenia~~ tenia un pis posat a una "amigueta". I ara ella depenia totalment d'ell. Si ell no la mantenia, hauria de cercar un altre home... o tornar a Girona. No hi havia altra sortida? S'il·lusionà amb fer-se independent, i sense saber-ho en Genís havia començat d'anar a casa d'aquella modista que feia de tapabruts per a moltes coses compromeses. Aviat s'adonava que no servia per a l'ofici i que, si n'arribava a aprendre, hauria d'acontentar-se amb guanyar tres pessetes cada tarda - o quatre tot el dia, amb el dinar - anant a cosir pels pisos.

¿Quina pensada havia tingut, però, de disfressar-se aquella nit - predi-
sament aquella nit - i d'anar-se'n a un lloc que només coneixia per la seva/
pecaminosa, a aquell turbulent "Edèn Concert" del carrer Nou de la Rambla?
Encara era més difícil de precisar per què s'havia decidit a posar-se aquell
vestit de ~~Cleopatra~~ Cleopatra, tan provocatiu, que la modista li havia ponde-
rat tant i que, calia reconèixer-ho, li subratllava indiscretament les línies
del tors i els malucs. Hauria pogut posar-se un vestidet discret, o un
dominó de color, que calla per tot. Però la revenja que aquella nit prenia
damunt la seva situació de perduda vergonyant - era ella que s'havia atri-
buït aquells qualificatius - havia d'ésser completa. I anà al ball de dis-
fresses de l'Edèn, a les onze, sola en un cotxe de punt, i vestida de Cleo-
patra, amb el serpent i tot brodat entre la cintura i les sines.

L'aldarull del cabaret l'havia atordida. Sense saber com, després de
desempallegar-se de dos balladors massa expressius, es trobà a una taula de
prop de l'entrada amb una gitana carregada de flors artificials al cap i al
vestit i amb una xicoteta francesa que duia, com ella, un vestit "d'època". I
allà les van trobar els tres minyons de frac que entraven fent gatzara, ve-
nint del Liceu. Va seguir-los perquè sí: potser perquè havia de complir to-
talment el programa que s'havia traçat i ja feia que a l'Edèn no podria es-
tar-s'hi ni cinc minuts més. Potser també perquè un dels xicots - el que duia
l'auto - tenia uns ulls blaus que li recordaven els del seu germà petit,
- de quan en Carles no tenia aquella avidesa d'ara, aquell desig de fer di-
ners que poc a poc havia trencat l'afecte i la comprensió que l'unien a la
seva germana. I anaren a sopar plegats a can Martin, i després emprengue-
ren aquella absurda excursió en automòbil, passant a tota velocitat pels car-
rers foscos i adormits de la ciutat per a sortir-ne no sabien per on i anar
a parar a aquell indret.... A aquella illa!

I tot allò ho havia dit a l'assemblea misteriosa que havia trobat reu-
nida, en la penombra, a l'entorn de l'home de la túnica vermella i la barba
rossenca. Les preguntes que ell li feia semblava que li anessin deslligant
un a un els recels i les secretes angoixes. ¿Era la veu, era la manera de
mirar? Mentre durava l'interrogatori, sentia tot d'ulls escrutadors que la
despullaven. ¿Què era tota aquella gent? Havia sentit parlar de sectes mis-
terioses, de cultes secrets com els d'aquells negres de Cuba, els "fanigos"
que li havia explicat el seu pare que feien sacrificis humans i es tallaven

les dents en punxa, com les bèsties carnisseres. O potser eren d'aquells esperitistes que creien que les ànimes vaguen pels espais o que es reencarnen ~~en~~ en altres cossos humans, o àdhuc en animals... Mentre parlava aquell home sentia que li pujava coll amunt tota la tristesa de la seva vida, el terrible fracàs de la seva única experiència de dona. Els ulls i la veu la penetraven suaument, i sota la severitat de les preguntes i el to amonestador del breu discurs que ell li feia, sentia un calor humà, un tou de simpatia i de comprensió.

~~Però~~^I no sabia què sortiria de tot allò. No podia imaginar-se què pretenien aquells personatges misteriosos que la voltaven. Era a una illa, a aquella desconeguda Collèn que eixplugava la colònia o la secta que els havia fet presoners tots sis, ella i els seus companys de nit de Carnaval. Una illa? Absurd, és clar, però ara li semblava sentir, no molt lluny, la remor sorda de les onades que es trencaven a la platja. El mar no era distant. I voltava la illa, de la mateixa manera que ella, sota ~~els vestits~~^{les vestidures} fastuosas - i llogades - de Cleopatra, es sentia voltada per la soledat. Per damunt de la soledat, tanmateix, la veu i els esguards del cabdill desconegut formaven un pont fràgil, al qual la dona confiava els seus passos.

S'obrí la porta i entrà, embolicada en el seu abric de pells, la Trini. La candela del seu acompanyant il·luminà, abans de retirar-se, l'estança nua de mobles i ornamentació. Il·luminà també la silueta arraulida a terra de Cleopatra.

- Ah! ets aquí, tu? No tens por? Què ens farà aquesta gent?

- Què t'han dit?

- Ni sé les coses que m'han preguntat! Si fins els he dit el nom i l'adreça de la fàbrica del meu senyor de Sabadell! I han dit que havien de jutjar-me, per veure si era digna o no de viure. Què vol dir, tot això? Jo vull convèncer-me que tot això és una bromada de Carnestoltes, però no puc treure'm l'angúnia. Has vist com van vestits? I les dones? Amb sandàlies i túnica, com el fulano de la barba! El cap em volta, creu-me... I què deuen fer aquells beneïts? Ens està bé, per embarcar-nos amb xitxarel·los sense cap ni centener! Si ens passa alguna cosa, ¿com ho podré explicar al meu fabricant?... "Digna o no de viure"... Ai, mare meva, això deu voler dir que ens volen pelar?

- Pelar?

- Sí, dona, passar els taps, matar! Jesús, Maria, Josep! Quines coses que dic! No pot ser, no s'ha sentit a dir mai... Seria pitjor que allò ~~me~~ que deien de l'Enriqueta Martí, que matava les criatures...

No trigà gaire a entrar la Fanny. Sanglotava, amb una mena d'histerisme que s'encomanà ben aviat a la falsa gitana. I Cleopatra hagué de fer un esforç per a mantenir-se una mica serena, reflexionant com una desesperada al que li havia passat, al que li passava, al que, potser, qui sap, li passaria

x x x

Ara estaven tots sis reunits, a la gran sala, vagament il.luminada per unes candeles tremoloses, on abans havien estat, un a un, interrogats. I el cel començava d'agafar un to blavís, i les estrelles parpellejaven, a través dels vidres. ¿Quina hora devia ser, ja? Les sis?

Mentre ressonava la veu harmoniosa de l'home de la barba rossenca, i tot procurant de no deixar escapar res del que deia, Ramon Llobet s'esforçava d'escrutar les cares que el voltaven. Cares de gent silenciosa, però que expressaven una passió vehement. Quina? Els ulls s'apartaven quan el minyó cercava d'establir el contacte de les mirades. Només una respongué a la seva. Era aquella dona, jove encara, que estava al costat del capitost. La mateixa que havia ajudat a interrogar-lo. Tingué, de sobte, la sensació de conèixer-la. Però el record s'esmunyia entre les boires que encara ~~voltaven~~ ^{s'esfilagarsaven} pel seu esperit .

-... viviu com a paràsits, de l'esforç i la misèria dels altres. Mai no us heu preocupat del dolor que us volta, de la suor que es vessa perquè vosaltres pugueu gaudir de la vida... Ho heu trobat tot fet, i només sabeu malgastar la fortuna que us ha caigut a les mans... Per vosaltres, l'amor només és un passatemps, fins que us imposaran una dona més rica que vosaltres i us hi casareu sense estimar-la... I els vostres fills seran pitjor que vosaltres... I no us agrairan res, ans pensaran que els sou un destorb i voldran que us moriu aviat per a tenir-ho tot lliurement, com vosaltres penseu que ho tindríeu tot si es morien els vostres pares... Sou unes peces inútils del món on viviu. En aquesta illa, entre la gent que serveix la justícia, la vostra existència seria un escàndol i un crim. Sou indignes de viure!

- Què vol dir, això? - s'exclamà Carles Salvans.- Quin dret teniu a jutjar-nos? Sou una colla de farsants, uns carnestoltes sense cap solta!

Els guardians que enquadraven Carles van fer-lo callar. Trini aprofità l'incident per a cridar també:

- Mala gent! Pocavergonyes! Criminals!

I la pobra Fanny, que estava encara estemordida, es posà a plorar de nou. Van haver-se-la d'endur de la sala, i també Trini, que no volia deixar d'esvalotar.

- Parla tu, filla meva,- digué ~~el~~ l'home de la túnica vermella a la noia que tenia al costat.

- Jo tenia setze anys quan van posar-me a servir. Era a una casa de senyors. Hi havia un noieta, el fill gran dels amos, que començava a fixar-se amb les dones. La seva mare tenia por que s'acostumés a anar amb segons quines. Podia perdre-hi la salut. Un dia va entrar a la meua cambra. I la seva mare ho sabia i em va fer callar. Quan va saber que esperava una criatura, em va treure de casa. I ell no féu res per a impedir-ho. No féu res per a cercar-me. No l'he vist mai més.

El vague record semblava precisar-se en el pensament de Ramon Llobet. Era possible? La cosa semblava absurda. Potser sí que tot plegat era una monumental facècia per a fer-li pagar - i fer pagar, de passada, als seus companys - vells pecats de joventut. Aquell simulacre de judici, ¿què volia dir? Feia mal fet l'impetuós Salvans d'indignar-se. Tornà a mirar de fit a fit la noia que havia parlat. No, no era ella. O havia canviat tant...

L'home de la barba rossenca feia parlar ara un home escardalenc.

- A casa érem vuit germans. Tots treballàvem, i no podíem menjar. Jo em vaig posar, als sis anys, a obrir portelles als cotxes que anaven al Liceu. Un dia em va passar la roda d'un per la cama. Vaig quedar coix. Després, com que no podia anar de pressa, no em van donar més propines.

¿Què volia dir tot allò, aquell buidar velles rancúnies, greuges de gent insignificant, que odia tothom que té més? Què era allò? Una secta religiosa? un aplec de tranquils que muntava una gran facècia? una societat d'anarquistes sadolles de teories igualadores i amics de l'anivellament per l'escapçada? No ho sabia. Però no tingué ni esma de protestar quan l'home de la túnica vermella proclamà, amb la seva veu ressonant:

- Els nostres germans us han proclamat indignes de viure, nocius a la societat, paràsits que han de ser destruïts. Homesindones, tots vosaltres,

per acció, per consentiment, per omissió, sou culpables de mil crims. Quan hagi sortit el sol morireu.

Féu una pausa:

- Només un de vosaltres, el que vosaltres designeu, pot ésser estalviat i procurar després de reparar, amb la seva ^{existència/}~~vida~~, els errors comesos per tots. El judici s'ha acabat. Que Déu ens il·lumini tots.

x x x

No s'havien pogut posar d'acord, naturalment. Tots tenien dret a ésser indultats, creien, i era cert. Les dones, i particularment la Trini, van tirar en cara amb agror que elles només havien estat convidades a l'excursió, i que no tenien res a veure amb els crims dels minyons. Aquests perderen en un moment tota la galanteria i van dir, en paraules crues i directes, tot el que pensaven de l'ofici triat per elles i de la manera que tenien d'exercir-lo. Cleopatra es mantenia reservada, com si ella no tingués res a veure amb la situació. Ramon Llobet ^{se li/}~~se li~~ apropà - ara estaven tots sis a la mateixa estança, i podien estar-se drets - i va dir-li:

- T'admiro per la serenitat que demostres.

- Serenitat? Vol dir que no tinc por?

- Bé ho sembla. I tuteja'm d'una vegada! Pel temps que ens queda! No sé res de tu... No t'havia vist mai, ~~XXXXXXXXXX~~ a l'Edèn, oi?

- Es la primera nit que hi vaig. La primera nit que surto sola. La primera nit que vaig amb homes. El meu primer ball de Carnaval...

No hi havia gens d'amargor a la seva expressió. En Llobet es sentí, de sobte, commogut. Pensà a proposar als altres que designessin Cleopatra com a supervivent. Però aviat li passà el rampell. Els altres tampoc no ho acceptarien. ¿De quin sant havien d'indultar, ells mateixos, aquella dona que els era - n'estava segur- antipàtica a tots?

- I no et fa por de morir? - va insistir.

- No hi he pensat... Vols dir que ens mataran? Si fos així... - va pensar-s'hi una mica.- No, no em fa gens de por. La meua vida... - féu un gest amb la mà oberta, com si ho escombrés tot, per inútil.

- Calleu! - exclamà, interrompent el diàleg, en Satic.- Ja ho he trobat! Ja ho entenc tot!

- Què has trobat?

- L'explicació d'això que ens passa. Se m'ha acudit tot d'una perquè he pensat en el títol d'un llibre anglès. No l'he llegit, però van explicar-me què volia dir: Erewhon, és a dir: Nowhere: enlloc. No ho endevineu, ara? Collèn també és l'anagrama d'Enlloc. No som enlloc. Ho veieu clar, ara? No som enlloc perquè estem tots morts!

- No diguis beneiteries! - rondinà la Trini.- Hi estarem tots ben aviat, si aquesta gent no es repensa.

- No és cap beneiteria. Estem morts, i ben morts, i per això ens passa tot això i no ho comprenem. Aquest judici, i aquest profeta de les barbes, i aquest treure'ns els drapets al sol... Deviem morir tots en un accident d'automòbil. El teu Fiat devia esclafar-se en una paret. I no ens en recordem perquè en aquell moment vàrem morir, i no ho sabem. Som morts! No ens poden matar, doncs!

-¿Com podem estar morts, si parlem i sentim els nostres cossos, i a mi se m'ha adormit una ~~caixa~~ cama, i aquest roncava no ~~fa~~ ^{fa} gaire..?

-¿N'has estat mai, tu, de mort? No, oi?¿Coneixes algú que n'hagi estat i que t'expliqui què passa a l'altra banda? No, oi? ¿Doncs, com ho saps, que no estem morts? N'estem, i ben difunts. I us ho torno a dir, perquè això us aconsoli: no ens poden matar, perquè només es mor una vegada...

- ~~Faisez-vous~~ La ferme!- xisclà la franceseta.- Calla, si no vols que t'arrenqui la llengua d'una vegada! La mort, la mort! Només parla tothom de la mort! I jo vull viure! Jo vull lluitar per la Vida! Jo sabré deixar-vos amb aquesta mort que sembla que us fa tanta gràcia!

La porta s'obrí. Una veu va cridar, en la penombra:

- Ramon Llobet.

Va tenir una esgarrifança i, mentre els altres callaven, llevat de la Fanny, que ara plorava silenciosament, va sortir de l'estança.

x x x

No era encara la fi. El conduïren de nou a través de passadissos i escales i es trobà en una sala tan mal il.luminada com les altres, on només hi havia una persona. Tancaren la porta i van deixar-lo a dintre. Llobet s'apropà, encuriósit malgrat ell, a aquella dona, jove encara, que havia parlat feia una estona i que li recordava, absurdament, tantes coses. Ella s'estava molt a prop de la finestra, com si vetllés el primer raig de sol

que ja no trigaria gaire a sortir per l'horitzó. Guaitava també, potser, la mar endevinada per l'olor, per la remor tendra d'onades, però encara no vista pels presoners. La mar que, si Collèn era una illa, havia d'encerclar totalment l'indret on eren.

- Perdoni - va dir el minyó.- M'han fet venir aquí, i no sé per què.

Ella es va girar per a mirar-se'l fit a fit, i Ramon tingué de nou la sensació que la coneixia. Aquella història que havia contat, també... Però era impossible. Que llunyana era l'aventura de la seva adolescència, amb la cambrereta que, sense ella conèixer encara l'amor, l'hi havia revelat a ell! Com es deia? Féu un esforç de memòria: Remei, Carme... no, Mercè. Provà de dir-l'hi aquest nom:

- Mercè! Em coneixes, no? Sóc en Ramon.

- No, no sóc la Mercè, jo.

- Es clar! La Mercè va morir fa molts anys...

Ara li tornava a la memòria la impressió que li va produir la notícia, donada bruscament per la seva mare. La Mercè havia tornat al poble, i allà se l'havia enduta una breu malaltia. No, la història que aquella dona havia contat no tenia res a veure amb ell. Ni amb la Mercè.

- Què voleu de mi? - va insistir.- Diu que ens heu de matar a tots, i encara no sé amb quin dret ens heu detingut ni que preteneu amb les vostres moixigangues... Podria explicar-m'ho, vostè?

- Tu vols viure, oi?

- Vull viure, com tothom! Però què soc jove, i estic sa, i visc bé i estimo la vida. No entenc les vostres teories ni puc acceptar els vostres judicis... Es clar, que vull viure!

- I què faries, per poder viure?

- Tot! Lluitaria, si pogués. Treballaria, sofriria...

- Vols viure tu, encara que morin els teus companys? Pensa-ho: només un de vosaltres sis pot salvar-se. Ho ha decretat ell. Vols ésser tu, aquest?

- Sí! Es clar que sí, que vull ser-ho!

S'a propà més a la dona. Escrutà fixament el seu rostre, a la claror blavosa que entrava pel finestral. N'estava segur: era Mercè. Havien passat molts anys, però ell no podia oblidar - mai no oblidaria, per anys que visqués - l'expressió d'aquells ulls, l'involuntari pappelleig sota el seu esguard, el tremolor dels llavis.

- Mercè! Per què vols negar que ets tu? No et recordes que vaig tenir-te als braços? No et recordes que vàrem estimar-nos? Ets tu, oi?

Ella defugia suaument les mans que volien agafar-la, els braços que anaven a estrènyer-la.

- Mercè va morir. Ara som a una illa. Som a Collèn. I tu has de dir-me si vols viure o no. Si dius que sí, vol dir que condemnes a mort els teus companys.

- No puc fer-ho, això! Es impossible! Quina culpa en tenen ells? El Fiat era meu, al campdavall! - va protestar.

- Oblida aquell món d'on vens. Jo t'ajudaré...- vacil·là un instant,- en record d'aquella Mercè que va estimar-te i que fou desgraciada. Abandona a la mort els altres: no es mereixen altra cosa. Viure no és el que fins ara han fet. Si els deixes i vens amb mi, sabràs què val la vida.

Però una mena de feblesa envaïa el minyó. Per moltes ganes que tingués de viure, ell ho sabia, mai no podria condemnar a mort els seus amics - i això que no n'hi eren gaire, fet i fet, d'amics - ni aquelles noies que amb prou feines coneixia. Va provar de justificar-se amb el pensament que ells eren els tripulants i passatgers d'un vaixell del qual ell era el capità. Ell havia de córrer la sort dels altres, encara que el vaixell - on devia trobar-se aquell malaventurat Fiat? - hagués desaparegut. Va fer un esforç.

- Escolta, per aquella mateixa Mercè que es sacrificà pels altres, per aquella Mercè que m'estimava. Jo no puc salvar-me abandonant els altres a la sort esgarriosa que els teniu preparada. Per què no els salves tots? Tu podries fer-ho... Jo t'ho agrairia sempre més...No deu pas ésser impossible de rugir...

Va guaitar per la finestra. A baix es veien unes ombres indecises - vigilants, sentinelles, potser. Tant se valia: el tot pel tot. Però la dona féu un gest negatiu.

- No puc. Només puc salvar-te a tu.- I afegí, a mitja veu: - Per amor d'aquell Ramon dels setze anys...

Els guàrdies el tornaven a acompanyar a la cel·la on eren els altres cinc presoners. Tots cinc no hi eren, però: mancava - aviat se n'adonà, tot i la poca claredat l'enigmàtica Cleopatra.

Ramon Llobet es veié voltat de cares impacients.

- Què t'ha passat?

- Gràcies a Déu, que tornes!

- Has aclarit alguna cosa?

- Han deixat córrer aquella broma de tan mal gust?

- Som morts?

- Seguirem vius?

- Parla, home! No t'estiguis com un estaquirot! - el sacsejà la Trini.

- I l'altra? - contestà només Llobet.

- L'han vinguda a cridar, ta mbé. Ens pensàvem que li tocava el torn a ella, després d'a tu...

- No, no em cridaven per a executar-me... Només em proposaven de seguir viu, com diu aquesta. I he refusat...

~~tan~~ - Per què? M'ho haguessin dit a mi! - exclamà en Salvans.

- No ho sé... Per què sí.

Es veia incapaç d'explicar-ho, sense semblar que es vanava d'un heroisme ~~sense~~ del qual es sabia ~~incapaç~~ molt distant.

- Així, doncs...- intentà de resumir en Satic.

- La sentència resta en peu... per a tots nosaltres.

- Vols dir que la Cleopatra no vol ensopir l'home de les barbes? Seria molt bonic que només ella salvés la pell! - era Trini, que s'exclamava. I la franceseta, engavanyada pel mirinyac de Manon, insistí en la protesta. Però un soroll va ofegar les seves paraules. Era un so estrident, que semblava volta r tot el conjunt d'edificis. Xiulets, acompanyats de veus, de corredisses, de crits i de grinyolar de rodes. Què passava? Fos el que fos, els presoners sentiren que els envaia una onada d'esperança.

x x x

La Trini se n'havia anat ^{en} la bicicleta d'un minyó del poble, ~~amb~~ assegurada al quadre. No podia esperar més que tornessin amb la benzina i que el mecànic posés de nou en marxa el Fiat. Cleopatra també es mantenia distant. Ni Salvans ni la franceseta poderen treure en clar què havia estat parlant amb l'home de les barbes rossenques, ni ~~quina~~ ~~havia~~ ~~estat~~ ~~lax~~ com havia reaccionat el capitost de tota la colla de guillats quan la policia havia entrat a la sala on es trobava amb la gironina.

- Ja ens ho podíem pensar, que eren boigs! - es planyé en Satic.- Només

hi havia dues possibilitats: o estàvem morts, i es veu que no, que no n'estàvem, o que aquella gent que deien totes aquelles ximpleries i que ens volien matar perquè no treballàvem fossin boigs. Només faltava això: que el cap de colla fos el director del manicomi!

- Els altres metges i els guàrdies ho han explicat: el Doctor Renom, amb la seva barba i la seva veu, tenia tanta influència damunt els seus malalts i s'havia penetrat tant de les manies de cada un, que sense adonar-se'n es va tornar boig com ells,- explicà en Salvans, que venia de parlar amb uns altres presoners, alliberats com ells per l'arribada de la policia.

- Adéu, Collèn! - exclamà Ramon Llobet.

Del portal de la casa es veia, a uns centenars de metres, la ratlla blava del mar. A una certa distància, hi havien unes barraques de pagesos. La platja deserta s'allargava fins a les roques de Garraf.

- Una illa! Quan ens ho ha dit aquell home, ja ho havíem d'haver endevinat! - conclogué.

- No podríem penjar una mica? - saltà la Fanny.- Aquestes emocions m'han fet venir gana? I a tu, Cleopatra?

Però aquesta, embolicada en el seu abric, no contestà. L'aventura s'havia acabat. Gosaria mai explicar-la a ningú? La seva vida quedava igual, amb els mateixos problemes. No podria fugir del seu destí. Però la burgeseta gironina que havia volgut seguir els seus impulsos conservaria per sempre més el record d'aquella breu conversa amb el Doctor de les barbes rossenques. La part de l'horror, del grotesc, de la por, s'esborrarien, i només quedaria la veu que vibrava a dintre d'ella, la calor dels ulls, l'onada de simpatia que l'envafava, venint d'ell.

Ben respallats, refet el nus de la corbata i restablert damunt d'una clenxa decorosa el copalta intacte, els tres minyons estaven a punt d'emprendre el retorn. Cada un pensava com justificaria aquella escapada. Fou en Saffo qui va resumir la situació:

- No estem a Carnaval? Podríem dir que hem estat a un ball de disfresses!

Fet i fet, ja ho comprenien, era molt millor no explicar res del que havia passat. Costaria tant de fer-ho creure a ningú! Venien d'una illa i tornaven a terra ferma, on les coses tenen un gruix, una base, un rengle de convencions i de realitats que les suporten. No, no en parlarien a ningú.

Pressentien àdhuc que mai més no veurien les companyes d'aquella nit tan agitada. Potser ni ells tres, quan es trèbessin, gosarien evocar l'absurda aventura que els féu presoners d'una trepa de boigs conduïts per un il.luminat vesànic.

Abans d'arrencar en el Fiat ja ben aconduït. Ramon Llobet es girà de nou cap a la casa. On devien haver dut la pobra Mercè? (Ara n'estava ben segur: era la Mercè. No havia pas mort. Ho diria a la mamà. Però, després de reflexionar, decidí de no parlar-n'hi tampoc.)

- No sentiú una mica de recança de deixar Collèn? - va preguntar als seus companys. Aquests es posaren a riure.

- I tanta! - exclamà la Trini.- No et sembla, tu?

Cleopatra no respongué i s'arraulí de nou en un recó de la banquetta del davant. El Fiat va arrencar sense sotracs, camí de Barcelona.

Juny 1950.